№ 39 ՇԱԲԱԹ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 28 1904 ՇԱԲԱԹ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 28 № 39

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція „Мшакъ".
կամ Tiflis, Rédaction „Mschak".
Տ ե լ ե ֆ օ ն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տ ե լ ե ֆ օ ն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Ներկայ փետրվարի 29-ին, կիրակի օրը, Թիֆլիսի Հայոց Կուսանաց Անապատի մայրապետ՝

ՓԵԲՐՈՆԵԱՅ ԽՈՒԲԵԱՆԻ

մահվան քառասներորդ օրը կուսանաց եկեղեցում տեղի կունենայ ս. պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտաման կարգ: Հոգեհանգիստը կը սկսվի 12 ժամին:

1—1

Զավահիր Պետրոսեան Բաղդասարեանցը որդկերանցով, Հռիփսիմէ Թէոդոսեան Բաղդասարեանցը, Սօֆիա Սարգսեան Թումանեանցը, Աւագ, Միքայէլ և Եսայի Սարգսեան Բաղդասարեանցները խորին կսկիծով յայտնում են իրանց բարեկամներին և ծանօթներին, առաջնի ամուսնու, երկրորդի տաքեր, իսկ ճօցեանների եղբօր՝

ԻՍԱՀԱԿ Ս. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆՑԻ

մահը, որ տեղի է ունեցել Շուշի, կարճատև բայց ծանր հիւանդութիւնից յետոյ:

(շ. կ.) 1—2

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Նախաբաններ.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Փոքրերն ու մեծերը. Նամակ Նոր-Նախիջևանից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Պատերազմի շուրջը. Նամակ Պարսկաստանից. ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Ճապօնիան:

Ն Ա Խ Ա Բ Ա Ն Ն Ե Ր

Այսօրվայ հեռագրներից մեր ընթերցողները կը տեղեկանան նոր պատերազմական ընդհարումների մասին, որոնց նշանակութիւնը և հետևանքը կարող է պարզվել միայն յետագայ հեռագրներից:

Պաշտօնական հաղորդագրութիւնից երևում է, որ ճապօնական նաւատորմը նորից յարձակումներ է գործում Պորտ-Արտուրի նաւահանգստի վրա: Այդ նաւատորմը, բաղկացած 14 նաւերից, կանգնած է Լաօտեշանի մօտ և այնտեղից ռումբեր է արձակում ռուսաց կրեյսերների և Պորտ-Արտուրի ամրութիւնների վրա:

Լաօտեշան կոչվում է Պորտ-Արտուրի մօտ գտնվող հրուանդանը, որ կազմում է Լաօդունեան թերակղզու ամենահարաւային ծայրը: Այդ հրուանդանի արևմտեան կողմից սկսվում է Լաօդունեան ծոցը: Ճապօնական նաւատորմը բատ երևոյթին բռնել է մի այնպիսի դիրք, որ կարողանայ իշխել այդ հրուանդանի արևելեան և արևմտեան ափերի վրա: Սակայն ինչ նպատակով: Ճիշդ տեղեկութիւնները անկասկած կը պարզեն այդ նպատակը շատ շուտով: Իսկ ենթադրել կարելի է այն, որ ճապօնացիները ցանկանում են զօրքեր անցկացնել դէպէ Լաօդունի ծոցի ափերը և մի որ և է տեղ զօրք իջեցնել ծովափերում: Այդ ենթադրութիւնը մի որոշ աստիճանի հիմք ունի, որովհետև վերջին օրերի հեռագրների մէջ կային ցուցումներ թէ ճապօնական մարդատար նաւեր են նկատվել չինական ծովափեայ շրջանում, որոնք դէպի հիւսիս են ընթանում ճապօնական կրեյսերների ուղեկցութեամբ:

Ռուսաստանը Լաօդունեան թերակղզու բոլոր նշանաւոր կէտերում ունի զօրքեր և ուշի ուշով հետևում է թշնամու գործողութիւններին: Նա ամրացել է և շարունակում է ամրացնել այն կարևոր ռազմագիտական կէտերը, որոնք գտնվում են գլխաւոր ճանապարհներում: Այդպէս, օրինակ, ամրացրած է Ջինաստանից դէպի Մուկդէն տանող ճանապարհի վրա Խայչէն քաղաքը, ամրացրված են Լաօանը, Հայցզենը և ուրիշ տեղեր:

Պաշտօնական տեղեկութիւններ չը կան ճապօնական զօրքերի ափ իջնելու մասին, ուստի և որոշ վերապահութեամբ պէտք է վերաբերվել «Րէյտէրի գործակալութեան» այն հեռագրին, որով նա յայտնում է՝ թէ ճապօնական զօրքերը Ճալու գետից շարժվում են դէպի ռուսաց բանակները և իբր թէ Լաօանի և Հայցզենի մօտակայքում սպասվում են ճակատամարտեր: Այդպիսի մի զօրաշարժ կարող էր տեղի ունենալ միայն այն դէպքում, եթէ ճապօնական զօրքը ափ իջած լինէր հարաւային Մանջուրիայի նաւահանգիստներից մէկում, դիցուք Անդունի մօտերքում: Իսկ այդպիսի մի տեղեկութիւն դեռ ստոյգ աղբիւրներից չէ ստացված և իբրև իրողութիւն չէ արձանագրված:

Մենք այդ պատճառով զգուշանում ենք խորհրդածութիւններ և բացատրութիւններ ներկայացնելուց, մինչև որ չեն ըստացվի աւելի որոշ և ստոյգ ցուցումներ: Մի բան, յամենայն դէպս, պարզ է, որ ճապօնացիները շտապում են ամենաարագ շարժումներով նպաստաւոր դիրքեր ստեղծել իրանց համար, որպէս զի այդ եղանակով հաւասարակշռեն իրանց զինուորական ոյժի փոքրութիւնը այն խոշոր զօրագնդերի առաջ, որոնք կազմվում են ռուսաց բանակներում վճռական ճակատամարտներ տալու համար:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՓՈՔՐԵՐՆ ՈՒ ՄԵԾԵՐԸ

Մարդիկ մեծ էլ են լինում, փոքր էլ: Սա բնական է: Եթէ այսպէս չը լինէր, գոյութիւն չէին ունենայ և այդ անունները—մեծ, փոքր: Երևակայեցէք մի բոպէ թէ չը կան փոքրեր: Այն ժամանակ ինչպէս պիտի ճանաչվէին մեծերը: Չէ՞ որ մեծութիւն կարող է լինել այնտեղ միայն, ուր կայ փոքրութիւն: Եթէ գոյութիւն չունի փոքրութիւնը, մեծութիւն էլ չէ կարող լինել: Եւ փոխադարձաբար.—մեծերի մօտ է, որ երևում է փոքրութիւնը...

Չը զարմանաք, որ դատողութիւններն երկար են: Ես ինքս էլ մի փոքրիկ մարդ եմ և գիտեմ, որ փոքրերը փիլիսոփայ են լինում:

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Ճ Ա Պ Օ Ն Ի Ա Ն

Մինչև բօքսերների ապստամբութիւնը Ջինաստանում

Երբ չինօ-ճապօնական պատերազմը վերջացաւ, երբ Ճապօնիան յաղթող դուրս եկաւ և երբ նրա զօրքերն սպասում էին չինական նաւահանգիստներում՝ մինչև որ չինացիք կը վճարէին իրանց տուգանքը—մայր երկրում ճապօնական ազգային կեանքը կրկին սկսեց ընդունել իր սովորական սահմանադրական կերպարանքը: Ժողովուրդը, որ 95 և 96 թւերին ելէքտրացած սպասում էր լուրերի պատերազմի դաշտից, վերջապէս ազատվեց պատերազմի բռթացնող, գազանացնող ու ամեն լաւ ձգտումներ սպանող ազդեցութիւնից:

Վերսկսվեցին պարլամենտական խաղերն ու գործունէութիւնը:

1896-ի օգոստոս 28-ին մինիստրական կրիզիս առաջացաւ: Մինիստր-նախագահ կոմս Իտօն և իր կաբինէտի անդամները հրաժարական տուին, որովհետև իրանք իրանց մէջ չը կարողացան համաձայնութեան գալ, թէ ում նշանակեն արտաքին գործերի մինիստր: Հարցը լուրջ էր: Պատերազմն ու փառաւոր յաղթութիւնները Ճապօնիայի համար ստեղծել էին մի շատ արտօնեալ ու փառաւոր դրութիւն. բայց հարկաւոր էր դիպլօմատ, ճարպիկ, հեռատես, խելացի անձ, որ կարողանար օգտվել այդ հանգամանքից և Ճապօնիային դուրս բերէր իր «երկրորդական», «արհամարհված», «բարբարոս» դիրքից և դնէր նրան «լուսաւոր» ազգերի շարքը:

Միկադօն կոմս Իտօի տեղը նշանակեց մինիստրների կաբինէտի ժամանակաւոր նախագահ կոմս Կուրօդային: Հազիւ մի քանի շաբաթ մինիստր-նախագահ մնաց Կուրօդան: Շուտով կաբինէտ կազմելը յանձնվեց Մատսուկատային: Նրա կազմած մինիստրութիւնը, որի մէջ ամենաաչքի ընկնող գործիչն էր կոմս Օկուման, կարողացաւ պահպանել իր գոյութիւնը 1896-ի սեպտեմբերից մինչև 1897-ի դեկտեմբերը: Մինիստրների ներքին անհամաձայնութիւնները և դիմադիր կուսակցութիւնների անվերջ յարձակումները տապալեցին նրան:

Մատսուկատայի կաբինէտին յաջորդեց կրկին մարքիզ Իտօի կաբինէտը: 1896-ի կէսերից նա գնացել էր Եւրոպա ճանապարհորդելու և նորանոր ուսումնասիրութիւններ անելու: Եւրոպայից նոր վերադարձած, մարքիզ Իտօին յանձնվեց կաբինէտ կազմել:

Մինչև այդ ճապօնական պարլամենտում չը կար մի խոշոր կուսակցութիւն, կամ կուսակցութիւնների մի դաշնակցութիւն, մի համախմբում, որ կազմէր բացարձակ մեծամասնութիւն միւս բոլոր կուսակցութիւնների մէջ: Լիբերալները և պրօգրեսիստները, որ իրար շատ մօտ էին ծրագրներով ու գործելու եղանակով՝ թշնամացած էին և իրար դէմ էին գործում:

Մարքիզ Իտօի օրով այդ երկու բուրժուական կուսակցութիւնները կարողացան հաշտվել և կազմել «սահմանադրականների կուսակցութիւնը» կամ «կէնսէյ-տօ»: Այս միաւորված կուսակցութեան ծրագրի էական պահանջն էր «իսկական սահմանադրական վարչութիւն կամ պարլամենտարիզմ»: Բանը նրանումն է, որ ճապօնական ներկայ սահմանադրութիւնը՝ լինելով բարձրից, միկադօից ու ազնուականութիւնից շնորհված մի ողորմութիւն, չափազանց պակասաւոր է: Նրանց ազգային ժողովները կարծես ճապօնական ազգի ներկայացուցիչների հաւաքածու չեն, այլ միայն մի տեսակ խոշոր պետական խորհուրդ կայսրի՝ միկադօի կողքին, նրան օգնելու հրաւիրված: Միակ տարբերութիւնը նրանումն է, որ այստեղ ոչ թէ միապետն է նշանակում, այլ մի խումբ հարուստներ: Համարձակ ասում ենք մի խումբ, որովհետև 46 միլիօն ազգաբնակութիւնից ընտրութիւններին մասնակցելու իրաւունք ունեն միայն 510,000 մարդ: Բայց որովհետև զինուորականները, ազնուական ընտանիքների գլուխները, սնանկացածները, և այլն՝ իրաւունք չունեն ընտրող լինելու, դրա համար զուտ ընտրելու իրաւունք ունեցողների թիւը մնում է 460,000 հոգի միայն,—այսինքն՝ 100 մարդուց մէկը միայն:

Ընտրողների այդ սահմանափակ թւից առաջանում է այն, որ չը նայելով ճապօնական սահմանադրութեան խոշոր ու ազատամիտ սկզբունքներին՝ գործնական կեանքում քաղաքական հաւասարութիւնը, պարլամենտարիզմն ու սահմանադրութիւնը դառնում են լոկ օլիգարխիա—մի խումբ մարդկանց տիրապետութիւն:

Մինիստրութիւններն իրար ետևից բարձրանում և ընկնում են: Դիմադիրները բողոքում, լրագիրներն աղմուկ հանում... իսկ ազգի 99 հարիւրերորդը մնում է անտարբեր, սառած դէպի հարուստների, նախկին դայմիօների ու սամուրաների այդ վարչական կազմը, նրանց արած պօլիտիքական խաղերին: Երկու նախկին դայմիօս տոհմեր իրար ձեռից յաջորդաբար խլում են մինիստր-նախագահի պաշտօնը: Դեռ մինչև օրս չէ պատահել, որ այդ երկու տոհմից դուրս գայ նա: Դրանք են Սատսումա և Զօշիու դայմիօս կլանները կամ տոհմերը, որոնց անունը ժողովուրդը կրճատել և կազմել է Սատ-Զօ ձուլված անունը: Փոքրաթիւ ընտրողների շրջանում այդ երկու գերդաստաններն ունեն այնպիսի ազդեցութիւն ու կապեր, որ ոչ ոք չէ համարձակվում նրանց դէմ գնալ, լիդէրի նոր թեկնածու առաջարկել. առաջ դայմիօս՝ խոշոր ազնուական ու ճորտատէր, այժմ հարուստ, հողատէր, բանտիէ և դիպլօմատ՝—էլ ո՞վ կը համարձակվի նրանց դէմ որ և է քայլ անել:

Ժողովուրդը դեռ այնպէս չէ բիրացրել պարլամենտական վարչութեան էութիւնը, նա դեռ այնպէս չէ մարսել, թափանցել եւրոպական նոր գաղափարների էութիւնը, որ իր խաւերից ծնեցնէ նոր լիդէրներ, նոր ուղղութիւններ ու նոր կուսակցութիւններ: Իսկ այդ դայմիօսները ամեն տեսակ հարցերում բռնում են առաջադէմ, արմատական դիրք՝ ի հարկէ երկրի ժողովրդի պահանջների հետ համեմատած: Դրանից առաջանում է այն, որ ամենաազատամիտ տարրեր են հանդիսանում առ այժմ տիրող բուրժուա կուսակցութիւնները՝ եթէ աչքի առաջ չունենանք դեռ նոր ծնունդ առնող սօցիալ-դեմօկրատ կուսակցութիւնը:

Ահա ճապօնական պարլամենտարիզմի այդ անտառոր կողմի դէմ բողոքելու, իսկական անգլիական պարլամենտարիզմ ստեղծելու համար կազմվեց կէնսէյ-տօ-ն: Բայց այդպիսի արմատական ծրագրի հետ չէր կարող համաձայնվել Իտօն. Նա հրաժարվեց մինիստր-նախագահութիւնից և նրա տեղը բռնեցին կէնսէյ-տօ-ի երկու շէֆերը կամ լիդէրները (կուսակցութեան գլխաւորները)—Օկուման և Իտագակին՝ 1898-ի յունիս ամսին: Կէնսէյ-տօ-ն հազիւ չորս ամիս կարողացաւ տիրող մեծամասնութիւն կազմել Տօկիօի պարլամենտում: Նախկին դայմիօներն ամենակարող են: Նրանք դաւեր ու խառնակութիւններ ցանեցին այդ բաղդիկալ միութեան մէջ և ուժասպառ արին: Կոմս Օկուման ընկաւ և նրա տեղը բռնեց Եամագատան, որի մինիստրական կաբինէտը կազմվեց բացառապէս գեներալներից և ծովապետներից: Դա մի տեսակ գլխաւոր շտաբ էր և ոչ մինիստրական կաբինէտ. Նա տևեց 1898-ի նոյեմբերից մինչև 1900-ի հոկտեմբերը, երբ Եամագատան ընկաւ և կրկին մինիստրութեան ղեկը անցաւ մարքիզ Իտօի ձեռքը:

Բայց արդէն վրա էին հասել չինական արիւնոտ դէպքերը: Արդէն սպանվել էր բարօն Կէտտէլէրը (գերմանական դեսպան), արդէն բոլոր եւրոպական դեսպանատները շրջապատված էին և սկսվել էին Եւրոպայի միսիօնարների, առևտրականների ու դիպլօմատների ջարդերը, չինական բօքսերների ապստամբութիւնը: Եւ Ճապօնիան, իբրև լուսաւոր պետութիւն, հէն Եւրոպայի հետ ձեռք ձեռքի տուած՝ գնաց ճնշելու չինական բարբարոս վարմունքը, որ դուրս էր ժայթքել «բօքսեր» անուան տակ:

Խաժակ

Սա քմահաճոյք չէ, սա օրինաւոր երևոյթ է։ Կեանքն է ստիպում այդպէս լինել։ Կեանքը դասեր է տալիս, սովորեցնում է, հարկադրում է։

Ես, այո, փոքրերից մէկն եմ։ Այդ ես գիտեմ։ Բայց գիտեմ և այն, որ ես մարդ եմ և իմ մարդութիւնը ինձ իրաւունք է տալիս ապրել մեծերի մէջ։ Ոչ միայն ապրել,—սա շատ քիչ է։ Ես իրաւունք ունեմ պահանջելու, որ մեծերը յարգեն ինձ իբրև մարդու. իրաւունք ունեմ իմ մարդկային արժանաւորութիւնները դնել մեծ մարդկանց տաղանդի, ժիրքի, փայլուն ընդունակութիւնների կողքին և ասել, որ ես էլ գոյութեան իրաւունքի տէր եմ։

Ես փոքր եմ, չունեմ փայլուն ընդունակութիւններ, ձիրք, տաղանդ։ Դա ինձ չէ ցաւեցնում։ Ով ինչ ստացել է բնութիւնից, այն էլ կարող է ունենալ։ Մեծերի հետ ոչինչ թշնամութիւն ունենալ չեմ կարող, ընդհակառակն, ես իմ փոքրութեամբ փառաւորում եմ մեծերին, իմ թոյլ ու անկատար ույժերով նրանց համար փառք եմ կազմում. ես եմ նրանց վրա հիացողը, ես եմ նրանց պաշտողը։ Երևակայեցէք, որ մեծը միայն մեծի համար է ապրում։ Ի՞նչ կը լինէր։ Մեծութիւնը կը դառնար մի շատ խղճալի բան, փոքրութիւնից էլ խղճալի։ Եթէ ես, փոքրութիւնս, չը կատարեմ իմ պարտքը, մեծութիւնը ոչինչ նշանակութիւն չէր ունենայ։

Ես փոքրութիւն եմ և իմ այս փոքրութեամբ մեծ պարտք ունեմ դրած մեծերի վրա։ Մեծերը պարտաւոր են իմանալ, որ ես կամ, ես մարդ եմ. իսկ իբրև մարդ, աւելորդ չեմ այս աշխարհում, գոյութեան, այն էլ արժանավայել, պատուաւոր գոյութեան բոլոր իրաւունքներն ունեմ։

Ուրիշ կերպ չէ էլ կարող լինել իսկական մեծութիւն։ Ցաղթական, նուաճող, դարերը հիացնող մեծութիւնն այն է, որ քրիստոնէութեան հիմնադիրը փոքրերի ձեռքից էր բռնում, նրանց էր բարձրացնում, մեծարում հրապարակներում, մարդկութեան աչքի առաջ. պաշտպանեց նրանց դատը իր արիւնով, իսկ նրա ամենավառ ցանկութիւններից մէկն այն էր, որ ամեն մէկը փոքրին մի բաժակ ցուրտ ջուր տայ իր անունով...

Ահա ինչու փոքր մարդիկ սովորաբար փիլիսոփայ են լինում։ Նրանց մէջ խօսում է բնազդը, նրանք գիտեն, որ իսկական մեծութիւններ քիչ կան աշխարհում, ուստի և նրանց սուրբ իրաւունքները շարունակ ոտնակոխ են լինում։

Փոքր մարդկութեան յատուկ այդ տրամադրութիւնը ստիպում է ինձ վրդովվել ամեն անգամ, երբ արհամարհվում է մարդկային արժանաւորութիւնը լոկ այն պատճառով, որ նա փոքրերից մէկի մէջ է գտնվում։ Այդպիսի մի դէպք այս քանի օրերը արձանագրվեց մեր լրագրութեան մէջ։

Դէպքը շատ թարմ է։ Մի քանի ժամանակ առաջ Թիֆլիսի հայոց բեմի վրա տօնվեց երկրորդական հայ դերասաններից մէկի քսան և հինգ ամեայ յոբելեանը։ Փոքր մարդ է դա։ Դափնիներ չէ հնձել իր կեանքում, հիացմունք չէ պատճառել հասարակութեան, ցոյցերի առարկայ չէ դարձել, մեծագոյն ընծաներ չէ դարսել իր սեղանի վրա։ Բայց արել է, գործել է անընդհատ, չը յուսահատվելով, չընկճվելով տարել է իր խաչը։ Եւ ահա այդ աննկատելի փոքրութիւնը առաջ է քաշված, նրան շնորհաւորում են, նրան ասում են, թէ մարդկային նոյն իսկ փոքրիկ աշխատութիւնն էլ կորած չէ հասարակութեան համար, թէ նա էլ արժանի է մի բաժակ ցուրտ ջրի։

Օրինաւոր է այս երևոյթը. փոքրիկ մարդուն պէտք է մեծարել նրա աշխատութեան համար։ Ես յիշում եմ Շչեդրինի Մօխէիչին։ Դա մի հասարակ, շատ խեղճ գիւղացի է։ Ամբողջ յիսուն տարի նա կատարել է իր պարտաւորութիւնները մեծ բարեխղճութեամբ. մշակել է հողը, տուել է հարկերը, հարկաւոր դէպքերում քաղցած է մնացել, ծեծվել է, տանջվել է, բայց միշտ մնացել է հողի մարդ, գիւղացի, երեսը բաց, ոչնչով չարատաւորված։ Ահա այդ մարդու յոբելեանը կատարվում է գիւղում։ Թէև Շչեդրինը պատմում է այդ իբրև երազ, բայց ինչու նա չը պիտի իրականութիւն լինի։ Եթէ մեծերի գործունէութիւնը տօնվում է շքեղութեամբ, լայն չափերով, եթէ այդ մեծերը տօնելի են դարձել նրանով, որ գործադրել են իրանց ստացածը, ինչու փոքրիկ ու համեստ տօնի չը պիտի արժանանայ նա, ով տալիս է իր ամբողջ հոգեկան և մտաւոր կարողութիւնը։ Եթէ տօնվում է միտքը իբրև ստեղծագործող, երջանկացնող ույժ, ինչու չը պիտի տօնվի աղնիւ աշխատանքի տակ կորացած, կոշտերով ծածկված մէջքը, որի վրա ամբողջ աշխարհն է պահվում։

Երևոյթը, ուրեմն, օրինաւոր էր։ Փոքր մարդու իրաւունքն էր մեծարվել իբրև տոկուն աշխատաւոր, որ իրական օգուտ է տուել գործին։ Եւ ես ուրախացայ, որ մեր կեանքի մէջ այդպիսի երևոյթ տեղի է ունենում, ուրախացայ, որովհետև երբ մեծարվում է փոքրութիւնը, դա նշան է, որ մեզանում կայ և իսկական մեծութիւն...

Բայց դա երազ էր, ինչպէս Շչեդրինի պատմած երազը։ Երկու—երեք օր առաջ «Մշակի» մէջ տպված մի նամակից ես իմացայ, որ դրամատիկական ընկերութեան վարչութիւնը թոյլ տուած չէր լինի այդ տօնախմբութիւնը, եթէ դերասանը քանի անգամ բէժիսօրի միջոցով խնդրած և նոյն իսկ աղերսած չը լինէր. դրանից յետոյ միայն վարչութիւնը զիջել է, այն էլ ի նկատի ունենալով դերասանի չքաւորութիւնը։

Ահա ինչն է ինձ վրդովում։ Եւ ես համոզված եմ, որ պիտի վրդովվեն բոլոր ինձ պէս փոքրիկ մարդիկ։

Ո՛չ։ Դուք ինքներդ պիտի անէիք։ Դուք չը պիտի սպասէիք աղերսանքների, և ձեր առածը մի ողորմութիւն չը պիտի լինէր, այլ մի քաղցր պարտականութիւն։ Դուք ինքներդ, որ մեծ էք, պիտի գնայիք, որոնէիք 25 տարի աշխատած փոքր մարդուն, պիտի բռնէիք նրա ձեռքից և դուրս գայիք հասարակութեան առաջ ոչ իբրև աղաչանքների ականջ դնողներ, այլ իբրև ընկերներ. դուք պէտք է նրան վարձատրէիք միայն և միմիայն այն պատճառով, որ դուք պարտաւոր էք այդպէս անել, քանի որ նա մարդ է և նրա մարդկային արժանապատուութիւնը բոլոր մեծերի համար պիտի սրբութիւն լինի։

Փոքր մարդը խեղճ էլ է լինում, աղքատ էլ, թոյլ էլ։ Բայց այդ բոլորը ոչինչ։ Կայ նրա մէջ մեծը, պատկառելին.—Ես մարդ եմ։ Երբ Մաքսիմ Գորկին բեմի վրա դնում է իր «Յատակը», երբ նրա բոբիկ ու մերկ հերոսներից մէկը հպարտութեամբ լի բացականչում է՝ «մարդ,—ահա ինչն է սուրբ, բարձր»—բեմական կեղծ արդուզարդին, արհեստական միջավայրին նայող բոլոր մեծերը, բոլոր ուժեղները, բոլոր փառաւորվածները հիանում են, սքանչանում են։ Իսկ երբ իրական կեանքի մէջ, օրվայ լոյսով աչողված փոքրը բարձրացնում է իր համեստ գլուխը և ասում է՝ «մարդ եմ», նրանց պատասխանում են. աղերսի՛ր, և մենք քեզ ողորմութիւն կանենք, կանենք ինչպէս և որքան մենք ենք կամենում...

Ահա ինչն է վրդովեցուցիչը, ահա ինչն է ատելին։

Լ.

ՆԱՄԱԿ ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻՑ

—

Փետրվարի 23-ին

Երէկ, այստեղի դրամատիկան խմբի նախաձեռնութեամբ տրվեց մի ներկայացումն ի պատիւ թատերասէր պ. Կարապետ Թիթրեանի 25-ամեայ բեմական գործունէութեան։ Խաղացին պ. Թերզեանի «Սանդուխտ» ողբերգութիւնը, որին բարեհաճել էին մասնակցել և Արմենեան ամուսինները։

Մի քանի օր առաջ արդէն առանձին թերթիկներով յայտարարված էր այդ մասին և, ի պատիւ այստեղի և Ռոստովի հայ հասարակութեան պէտք է ասել, թատրոնը ծայրէ ի ծայր լիքն էր, չը նայելով գների թանգութեանը։ Հասարակութիւնը շտապել էր իր յարգանքը ցոյց տալ 25 երկար տարիներ իր կրթական գործին ծառայող, նրա համար հազար ու մի զրկանքներ ու նեղութիւններ կրող մի փոքրիկ խմբի անդամներից մէկին, որն այդքան երկար տարիներով նուիրված է եղել մայրենի բեմին։

Թէև մեզանում հասարակութեան ծառայելը շատերի կարծիքով աւելորդ է և ապերախտ գործ, բայց այդ տխուր մթնոլորդում գտնվում են մարդիկ, որոնք յօժարութեամբ յանձն են առնում այդ ապերախտ պաշտօնը և հազար ու մի վիրաւորանքներ ու զրկանքներ քաշելով հետևում են իրանց համոզմունքին և պարտականութեան ձայնին ու քաջութեամբ քաշում թէև ծանր՝ բայց քաղցր լուծը՝ հաւատալով, որ իրանց անհրաժեշտ պարտքն են կատարում։

Ի՞նչ է արել 25 տարվայ ընթացքում պ. Թիթրեանը Նախիջևանի հայ բեմի համար. ո՞րչափով արժանի էր նա ցոյց տուած յարգանքներին ու պատիւներին, ես այդ չը գիտեմ, հետևաբար և այդ մասին խօսել չեմ կարող։ Ինձ համար այս դէպքում մխիթարական է միայն այն երևոյթը, որ հասարակութեան մէջ զարթնում է ցանկութիւն իր աշխատաւորներին բարոյական վարձատրութիւն տալ, մի որոշ ժամանակով մոռացնել տալ նրան քաշած նեղութիւններն ու վշտերը։

Ուրախալի է, որ հասարակական գործի ու հիմնարկութիւնների տեսակէտից Նոր-Նախիջևանն աւելի բարեյաջող և ծաղկած դրութեան մէջ է, քան մեր քաղաքներից շատերը և յուսալի է, որ հետզհետէ կառաջադիմէ և մի օասիս կը ներկայացնէ մեր ամայացած աշխարհում։

Այդ հիմնարկութիւնների և նրանց գործունէութեան մասին մի ուրիշ անգամի թողնելով, երբ աւելի մօտ ծանօթացած կը լինեմ նրանց հետ, վերջացնում եմ նամակս մի երկու խօսք ասելով կրկին ներկայացման մասին։ Երկրորդ արարուածից յետոյ բուռն ծափահարութիւններից դղրդում էր դահլիճը և ամեն կողմից լսվում էր «Թիթրեան», «Թիթրեան» աղաղակները։

Բեմը բացվեց, ուր շարքով կանգնած էին դերասաններն ու մի քանի ուրիշները սիրողների խմբից։ Հասարակութեան միջից երկու պսակներ տուին պ. Թիթրեանին։ Առաջ անցաւ բեմի վրա դրամատիկական խմբի կառավարիչ և սիրող պ. Զուբարը և մի ոգևորված ուղերձ կարդաց դրամատիկական խմբի վարչութեան կողմից, ուր նկարագրելով այդ խմբի կազմակերպութեան և թատրոնական գործի զանազան շրջաններն ու պ. Թիթրեանի ունեցած եռանդուն մասնակցութիւնն այդ գործում, ցանկացաւ նրան աւելի եռանդ ու տոկունութիւն մի քառորդ դար շարունակ սիրած գործին աւելի սրտանց փարվելու և անվհատ շարունակելու իր ճանապարհը։ Ուղերձը յանձնեց պ. Զուբարին մի թաւշեայ ալբոմի մէջ դրված, որի կողքի վրա ամրացրած էր մի արծաթեայ քնար 25-ամեայ գործունէութեան պատշաճաւոր մակագրութեամբ։ Երկրորդ ուղերձը կարդաց օր. Բէգելեանը մի խումբ թատերասէր օրիորդների և տիկինների կողմից, նոյն ցանկութիւններն ու բարեմաղթութիւններն անելով յանձնեց պարոնին դարձեալ թաւշեայ կազմով ալբոմի մէջ։ Երրորդ ուղերձը կարդաց մի երիտասարդ, պ. Յուսեան։ Պ. Արմէնեանը մի քանի խօսքով նկարագրեց պ. Թիթրեանի և հանգուցեալ Պետրոս Ադամեանի յարաբերութիւնները, որոնց շնորհիւ և առաջինը նուիրվել էր հայ բեմին։

Այդ տօնական հանդէսից յետոյ շարունակվեց ներկայացումը մինչև ժամը $1^1/_2$ ու ժողովուրդը ուրախ տրամադրութեան տակ ցրվեց։

Հ. Նոհրատեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, որ ներկայ փետրվարի 20-ին վճռվել է բէֆորմների ենթարկել կանանց բարձրագոյն բժշկական կուրսերը։ Վճռված է կուրսերը ապահովեցնել 150,000 ր. տարեկան նպաստով, որ պէտք է տայ պետական գանձարանը։ Դասընթացը կը լինի կանանց կուրսերում նոյնը, ինչ որ է զինուորական բժշկական ակադեմիայում։

—

Բժշկական ընկերութեան հակաթոքախտային մասնաժողովի քարտուղար պ. բժ. Ալ. Խատիսեան խնդրում է մեզ յայտնել, որ հակաթոքախտային ցուցահանդէսը, որը պէտք է բացվէր ներկայ փետրվարի 26-ին, յետաձգվեց հետևեալ պատճառով. ցուցահանդէսի համար անհրաժեշտ իրերը նշանակված ժամանակը տեղ չը հասան։ Այդ իրերի մի մասը ստացվել է երէկ, փետրվար 27-ին, իսկ միւս մասը կը հասնի կամ այսօր կամ վաղը։ Աչքի առաջ ունենալով այդ ամենը, պէտք է ենթադրել, որ ցուցահանդէսը կը բացվի Մեծ-պասի չորրորդ շաբաթվայ ընթացքում։ Արդէն պատրաստ է ցուցահանդէսի բացատրական մանրամասն կատալօգը, որ պիտի ծախվի մուտքի մօտ՝ հատը 10 կոպէկով։

—

Կովկասի շերամապահական կայարանը միկրոսկոպիական քննութեան է ենթարկել՝ իրան ներկայացված 90,000 արկղիկ (ամեն մի արկղիկում 6 մսխալ) շերամի սերմերից 80,000-ը և գտել է դրանից 12,247 արկղը վարակված, իսկ 6,100-ը բոլորովին փչացած սերմեր։ Եւ այս տարին դեռ համարվում է ամենաբարեյաջող տարին սերմերի քիչ փչացած լինելու կողմից։ Այդ բոլորը նշանակված է ներքին գործածութեան համար։ Իսկ Պարսկաստան ուղարկելու համար կայարանը քննել է և առողջ գտել 27,465 արկղ, որ ներկայացրել էր իրան Ռաշտի ռուս-պարսկական բանկը։

—

«Театръ и Искусство» շաբաթաթերթը լսել է, որ շքանշանների ընդհանուր վարչութեան մէջ կազմվել է մի առանձին մասնաժողով, որը պէտք է մշակէ մի նոր ձևի շքանշան յատկապէս արտիստական ծառայութիւնների համար։ Այդպիսի շքանշան ունի ֆրանսիական ակադեմիան—դա մի արմաւենու ճիւղ է։

—

Գ ա ն ձ ա կ ի ց մեզ մի ուրախալի լուր է հասել։ Քաղաքի թուրքերը դիմել են ում հարկն է և խնդրել, որ իրանց թոյլատրվի բանալ հասարակական գրադարան-ընթերցարան։ Եթէ հարկաւոր վարչական թոյլտուութիւնը լինի, դա կը լինի Կովկասում երկրորդ գրադարան-ընթերցարանը մուսուլման ժողովրդի համար։ Առաջինը գտնվում է Բագւում։

—

«Рус. Вѣд.» լրագրին հաղորդում են Կուրսկից, որ ներկայ փետրվարի 19-ին, ճորտերի ազատութեան արժանայիշատակ օրը, նահանգի հողատէր Ի. Ի. Օստանկովիչը գրաւոր յայտարարութիւն տուեց նահանգական զեմստվօի վարչութեանը, որ ինքը նուիրում է 400,000 ր. Կուրսկի նահանգի մէջ մի միջնակարգ գիւղատնտեսական դպրոց բանալու համար։

—

ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Ինչպէս յայտնի է, մեզանում կիրակի և տօն օրերին, իշխանութեան կարգադրութեամբ, բոլոր խանութները փակում են մինչև ցերեկվայ ժամը 12-ը, իսկ արհեստաւորները, ըստ հնաւանդ սովորութեան, փակում են ամբողջ օրը։ Սակայն վերջին ժամանակներս քաղաքիս «պախալ» և «մանրավաճառ» խանութպանները միմեանց մէջ համաձայնութիւն են կապել, և կիրակի օրերին ամբողջ օրը փակում են, միայն հերթով բաց են թողնում մի երկու խանութ։ Այսպիսով կիրակի օրերը խանութներ փակելու գաղափարը քիչ-քիչ մարմնանում է մեր խանութպանների մէջ։ Միայն այդ տարրական գաղափարը չեն հասկանում վաճառականները, որոնց մեծամասնութիւնը կիրակի օրերը ժամը 12-ից յետոյ բաց են անում խանութները և առևտուր անում։

—

ՄԱՂԱՎՈՒԶ գիւղից (Ջիվանշիրի գաւառ), մեզ գրում են. «Երկար տարիներ մեր գիւղը զուրկ էր մի կարգին և վայելուչ եկեղեցուց։ Այդ պատճառով մեր գիւղացիներին մեծ ուրախութիւն պատճառեց մեր նորակառոյց եկեղեցու հանդիսաւոր օծումը, որ կատարվեց մօտ ժամանակներումս։ Եկեղեցին իր հաշւով շինել է տուել Բագւի յայտնի դրամատէր պ. Մկրտիչ Շահգիրդանեանը՝ իր հանգուցեալ հօր յիշատակին։ Օծման հանդէսը կատարեց գործակալ Դանիէլ քահանայ Եզգարեանը, որը Ղարաբաղի վիճակային կոնսիստորիայի կարգադրութեամբ, յատկապէս այդ նպատակով, Ջրաբերդի համարեա բոլոր քահանաներին հրաւիրել էր մեր գիւղը։ Ութսուն ծխից բաղկացած մեր աղքատիկ գիւղը հազիւ թէ իր միջոցներով կարողանար այդպիսի մի, թէև համեմատաբար փոքր, բայց սրբատաշ քարից գեղեցիկ եկեղեցի կառուցանել. այդ պատճառով մեր գիւղացիք անհուն շնորհակալ են իրանց բարերար պ. Մկրտիչ Շահգիրդանեանից»։

—

ՍՏԱՎՐՕՊՕԼԻՑ մեզ գրում են. «Այս օրերս վախճանվեց Ստավրօպօլի նահանգապետ գեներալ Նիկիֆօրակի, որը շարունակ տասնեօթ տարի կառավարում էր նահանգը։ Յուղարկաւորութիւնը կատարվեց մեծ շուքով։ Բազմաթիւ պսակներից մէկն էլ տեղական հայ համայնքի կողմից էր։ Այսօր, փետրվարի 22-ին էլ, նոյն հայ համայնքի ցանկութեամբ մեր ս. Լուսաւորիչ եկեղեցում հոգեհանգիստ կատարվեց հանգուցեալ նահանգապետի յիշատակին։ Պատարագի ժամանակ բաւական ներդաշնակ երգում էր երկու սեռի քառաձայն խումբը, որը բաղկացած է տեղական գիմնազիաների հայ սաներից։ Ներկայ էին բազմաթիւ աղօթողներ»։

—

ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Ձմեռը մեզանում անցաւ բաւարար կերպով. ոչ սաստիկ ցրտեր եղան և ոչ էլ առատ ձիւն եկաւ։ Յունվարի վերջերից սկսած եղանակները սկսեցին զգալի կերպով տաքանալ, իսկ վերջին օրերս կրկին սկսեց քիչ ցրտել։ Շրջակայ գիւղացիք արդէն պատրաստվում են վար ու

ցանքսի․ մի քանի տեղերում էլ արդէն սկըսել են»։

—

ՆՈՐ-ԲԱՅԱԶԷՏԻՑ մեզ գրում են. «Կարճ միջոցով դադարելուց յետոյ, քաղաքումս նորից երևացել է դիֆտերիտը, որը սպառնում է կրկին համաճարակի գոյն ստանալ և զոհեր տանել, որովհետև զրկված ենք սեփական բժշկից և հարկաւոր տեղերից։ Մի քանի ամիս առաջ բացված դեղատնում չը կայ հարկաւոր հակադիֆտերիտային շիճուկ, այնպէս որ հիւանդատէրերի մեծամասնութիւնը բերել է տալիս Երևանից կամ Թիֆլիսից։ Քաղաքից աւելի անօգնական դրութեան մէջ են գաւառագիւղերը, ուր, ինչպէս լսում ենք, նոյն հիւանդութիւնը երևան է եկել։ Դալիդարդաշ գիւղը այն աստիճան վարակված է դիֆտերիտով (մի քանի օրում, մօտ 15 երեխաներ են մեռել) որ դիտաւորութիւն կայ գիւղի դպրոցը ժամանակաւորապէս փակել, աշակերտներին վարակվելուց ազատ պահելու համար։ Այս դեռ բաւական չէ․ տանջվել մարդկային հիւանդութիւններով երկրորդական հարց է մեր գիւղացու համար, որովհետև աւելի խիստ կերպարանք է ստացել տաւարի ժանտախտը․ այսպէս, Նորադուզ գիւղը օրը մի քանի զոհեր է տալիս։ Քաղաքը ամեն ջանք գործ է դնում ազատ մնալու այդ պատուհասից․ մաքրում են փողոցներ ու բակերը․ կատարվում է դեզինֆէկցիա։ Ի՞նչ կը լինի մեր հողագործների դրութիւնը, եթէ ժանտախտը երկար շարունակվի մեզանում, մանաւանդ որ շուտով սկըսվելու են դաշտային աշխատանքները»։

—

Ջիվանշիրի գաւառի ՄԱՂԱՎՈՒԶ գիւղից մեզ գրում են. «Մեր հարևան Շհար-Երի ռուսական նոր գիւղը կրկին ռուս գաղթականներ են եկել, որով այդ գիւղի ազգաբնակութիւնը բաւական շատացել է։ Գիւղը ունի հիմա առանձին քահանայ և դպրոց, ուր յաճախում են և մեր գիւղի հայ երեխաներից, բայց ցանկալի է, որ մենք առանձին ուսումնարան ունենանք»։

—

ՍՏԱՎՐՈՊՈԼԻՑ մեզ գրում են. «Դերասան Ստեփանեանը Եկատերինոդարում մի քանի ներկայացումներ տալուց յետոյ՝ եկել է այստեղ և մտադիր է ներկայացնելու «Ասլան-Բալասի» պիէսը։ Յուսով ենք, որ տեղական հայ թատերասէրները, որոնք չեն զլանում իրանց մասնակցութիւնը, կաշխատեն գոյութիւն ունեցող մանր-մունր արգելքները յաղթել և մի կանոնաւոր ներկայացում գլուխ բերել․ իսկ տեղական հայ գաղութը պարտաւոր է նպաստել թէ բարոյապէս և թէ նիւթապէս հայ դերասանի նման հազուագիւտ և ցանկալի հիւրին»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Չինաստանը վտանգ է ներկայացնում։ Լօնդօնում հրատարակվեցին փետրվարի 21-ին տեղեկութիւններ, որոնք ճնշող տպաւորութիւն գործեցին։ Մաքերի խմորումը Չինաստանում չարագուշակ բնաւորութիւն է ստանում։ Եապօնական աֆիշաները գեներալ Տօգօի յաղթութիւնների մասին, որոնք տարածվում են ամբողջ երկրում, իրանց ազդեցութիւնն են գործել։ Ժողովրդի մէջ խօսում են, որ շուտով կաղատվեն օտարազգիների ճնշումից։ Պէկինում, ինչպէս հաղորդում են «Daily Chronicle» լրագրին, վտանգը օտարազգիների համար արդէն այնքան մեծ է, որ դեսպանները խորհրդակցել են միջոցների մասին և որոշել են առ այժմ սաստկացնել դեսպանատների պահախմբերը։ Այստեղ չեն կասկածում, որ չինական կառավարութիւնը, նոյն իսկ չը նայած իր անկեղծ ցանկութեան, հեռզհետէ չը դժուարանայ զսպելու ժողովրդական շարժումը։ Բայց չինական կառավարութեան անկեղծութիւնը շատ կասկածելի է։

«Times» լրագրի տեղեկութիւնները Պէկինից՝ խօսում են շատ—տենդոտ պատրաստութիւնների մասին, որոնք կատարվում են զինանոցներում և գործարաններում, ինչպէս և պաշարներն պատրաստելու և զէնքի մեծ փոխադրութիւններ անելու մասին։ Ուղարկվում են նաև զօրքեր մանջուրական սահմանը։ Զգացվում է, որ միայն Միացեալ-Նահանգների նախաձեռնութիւնը բաւական չէ չինական վըտանգի առաջն առնելու։ Պէտք են աւելի իրական միջոցներ, պէտք են մեծ պետութիւնների միաբան գործողութիւնները, որոնց մասին դեռ չէ խօսվում։

Այդ լուրերը ստիպեցին անգլիական արտաքին գործերի մինիստր լորդ Լանսդօունին յայտնել չինական դեսպանին Լօնդօնում, և խորհուրդ տալ նրան զգուշացնել չինական կառավարութիւնը չէզոքութիւնը եղծելուց։ Միւս կողմից Պէկինի անգլիական դեսպանը հրահանգ ստացաւ ազդել նոյն մտքով չինական արքունիքի վրա։ Նոյն նախազգուշացումն արել է Միացեալ-Նահանգների կառավարութիւնը։

Անգլիան հանգստացուցիչ պատասխան է տալիս։ Լօնդօնի ռուսաց դեսպան կոմս Բենկենդօրֆ ունկնդրութիւն ստացաւ Էդուարդ Թագաւորի մօտ, նախապէս խորհրդակցելուց յետոյ արտաքին գործերի մինիստր լորդ Լաունսդօնի հետ։ Փետրվարի 21-ին լոյս տեսած անգլիական լրագիրները հաղորդում են, թէ Կաիրէից ստացված տեղեկութիւնը այն մասին, թէ Սուէզի ջրանցքը փակված է պատերազմող կողմերի նաւերի համար յեղաշրջված ձևով է հաղորդված։ Ոչ թէ ջրանցքն են փակել, այլ արգելել են ռուսական և եապօնական նաւերին անցկացնել պատերազմական մաքսանենգական ապրանք տանող բռնված նաւերը այդ ջրանցքից կամ եգիպտական նաւահանգիստներից։ Այդ որոշման զօրութեամբ, եապօնական այն նաւերը, որոնք ռուսները բռնել են Կարմիր ծովում, պէտք է իրանց տեղերը ուղարկվեն ոչ թէ Սուէզի ջրանցքով, այլ շրջանառու ճանապարհով, հարաւ-աֆրիկեան ջրերի միջով։

—Ինչ է Ամերիկայի անբարեացակամութեան պատճառը։ Մենք առիթ ունեցանք մի քանի անգամ խօսել այն պատճառների մասին, որոնք դրդում են Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգներին համակրել Եապօնիային և անբարեացակամ դիրք բռնել դէպի Ռուսաստանը։ Ռուսաց դեսպանը Վաշինգտօնում երկար խօսակցութիւն է ունեցել Նիւ-Եօրկի «World» լրագրի թղթակցի հետ այդ մասին։ Թղթակցի այն հարցին, թէ ինչով է բացատրում դեսպանը ամերիկական ազգի մեծամասնութեան թշնամական զգացմունքը դէպի Ռուսաստանը, դեսպանը պատասխանեց․

—Ես վերագրում եմ այդ զգացումները մեծ մասամբ Կիշինևի գործին, որ չափից դուրս ուռցնվում է, ինչպէս և օտար երկիրների ազգեցութեան, որոնց համար հաշիւ է անվստահութիւն սերմանել ռուսաց և ամերիկական կառավարութիւնների մէջ։ Ամերիկացիները և ռուսները երբէք թշնամութեան ամենափոքր առիթ չեն ունեցել․ ով ապրել է Ռուսաստանում, կարող է վկայել, թէ ինչ զգացումներ ենք մենք տածում դէպի Ամերիկան։ Ամեն մի ռուս գիտէ այն աւանդական բարեկամութիւնը, որ վաղուց գոյութիւն ունի երկու երկիրների մէջ։ Աւելի քան 130 տարվայ ընթացքում այդ զգացումները անփոփոխ են մնացել։ Եապօնացիների դաւաճանական յարձակումը մեզ ռուսներիս աւելի քիչ վիրաւորեց, քան այն ուրախ աղաղակները, որոնք թնդացին Ամերիկայում այդ յարձակման առիթով։ Զաբախնդացութիւնը Ռուսաստանի վերաբերմամբ, ճիշդ է, ընդհանուր չէ, բայց Եւրոպայում շատերը կարծում են, որ Ամերիկան դարձել է Եապօնիայի բարեկամը և Ռուսաստանի թշնամին»։ Ի վերջոյ դեսպանը ցանկութիւն յայտնեց, որ ամերիկացիները և ռուսները վերադառնան դէպի հին բարեկամութիւնը։

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

—

Թէհրան, փետրվարի 18-ին

Փետրվարի 14-ին, երեկոյեան ժամը 6-ին, տեղիս Հասանաբատի Ազգային դպրոցի դրան առաջ, ներկայացման գիշեր, մի խիստ ցաւալի դէպք տեղի ունեցաւ։

Թէհրանաբնակ մի հայ ընտանիքի 19-ամեայ երիտասարդի ձեռքից ատրճանակի գընդակը անակնկալ պայթեց, այն ժամանակ, երբ 3 հոգի միասին կանգնած խօսակցում էին․ գնդակը դիպաւ մի Թաւրիզեցի երիտասարդի և սպանեց 5 րոպէի մէջ։ Գնդակը ձախ թևի ուսից 2 մատնաչափ ներքև կպել էր և անցել էր սպիտակ թոքի մէջ առանց թևը ծակելու, այլ ուղղակի մկանունքների միջով էր անցել։ Անմիջապէս հրաւիրվեցին 4 բժիշկներ, որոնք մեռած գտնելով երիտասարդին, արձանագրութիւն կազմեցին, որի մէջ գրում են, թէ դէպքը անակնկալ և առանց կուռի է պատահել։ Անմիջապէս ներկայ եղողներից մի արձանագրութիւն ևս կազմվեց, որով հաստատվում է, թէ դիպուածով է եղել սպանութիւնը և ոչ դիտմամբ։

Նոյն գիշերը ննջեցեալին տեղաւորեցին Դարվազա-Շահ-Աբդուլ-ազիմի եկեղեցու բակը, ուր և ամփոփեցին հանգուցեալին կիրակի առաւօտեան։ Թաղման ժամանակ շատ անհաճոյ դէպքեր պատահեցին, օղեվաճառներին մի քանի մարդիկ սովորեցրել էին, որ արգելեն եկեղեցու բակում թաղելու ննջեցեալին, բայց շնորհիւ իշխան Վ․ Բէյ Տատեանի և պ․ Ա․ Թումեանի, թաղումը տեղի ունեցաւ։

Այժմ հասարակութիւնը երկու կուսակցութեան բաժանված՝ զանազան տեսակ խօսակցութիւններով արգելք են հանդիսանում խնդրի հաշտութեամբ վերջանալուն։ Շնորհիւ պ․ Ա․ Թումեանի ձեռք առած անմիջական միջոցների, կառավարութիւնը դեռ մինչև այսօր չէ միջամտել այդ գործին, թէև նոյն իսկ թագաւորին էլ լուրը հասցրին։ Շահը հրամայել էր չը խառնվել գործին և արտաքին գործերի մինիստրի միջոցով յայտնել էր, որ հայերը թող իրանք հաշտվեն և տեղիք չը տան կառավարութեան միջամտութեան։ Անմիջապէս պ․ Թումեանը ցանկացաւ մի կերպ հաշտութեամբ վերջացնել գործը, սակայն տարիների ընթացքում մարդկանց միմեանց դէմ ՛ ունեցած անձնական հաշիւները և չար նախանձը յետ կասեցնել տուեցին պարոնին այդ գործից։

Ազգային հոգաբարձութիւնը որոշեց ժողով հրաւիրել փետրվարի 19-ին, ժամը 4-ին, այն բոլոր անձնաւորութիւններին, որոնք դըսեւրում խօսակցութեան և ամբաստանութեան տեղիք են տալիս իրանց ասածները երդմամբ հաստատելու։ Ժողովի երդմնատար է նշանակված Տէր-Խաչիկ քահանան, ամբաստանեալի պաշտպան Սուլթան-խան Գելօֆեան, իսկ հանգուցեալի և խփողի կողմից ռուսաց վաճառականապետ պ․ Սէթը որոշվել է հաւատարմատար։ Հանգուցեալը երկու ազգական ունի այստեղ, երկու եղբայր էլ Թաւրիզում, որոնց արդէն լուր տուին, սակայն լուր չէ ստացվել, թէ կը գան Թէհրան, թէ ոչ։ Այս ազգականներին տեղացիներից շատերը գրգռում են, որպէս զի նրանք ի չարը գործ դնեն իրանց իրաւունքը։ Թէ հետևանքը ինչ կը լինի, դա կախված է վաղվայ ժողովից։ Եթէ ժողովի վճիռը չը յարգվի, այն ժամանակ պիտի դիմել պարսից կառավարութեան և դատը յանձնել պարսից դատաւորներին, որի հետևանքը մեզ բոլորիս յայտնի է թէ ինչ կը լինի։

Երկար ժամանակ էր, որ Թէհրանի հասարակութիւնը զբաղմունք և բամբասելու նիւթ չունէր․ այս հանգամանքը առիթ է դարձել ամեն մարդու, իր հաշիւները մաքրելու և խռովութիւններ գցելու։ Ամօթ է, եղբայր հայեր, մինչև ե՞րբ պէտք է բամբասենք և որ և է լուրջ բան չանենք, եթէ դուք իսկապէս ձեզ համարում էք բարձր մարդիկ, ահա կառավարութիւնը այս խնդիրը թողնում է ձեզ, դէ՛հ վճռեցէք, տեսնենք ինչպէս կանէք։

Ժողովի հետևանքի մասին առաջիկայ պօստով կաշխատենք ամփոփ կերպով հաշիւ տալ ընթերցողներին։

Օտարական

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

27 փետրվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Փոխ-արքայի հեռագիրը Նորին Մեծութեան փետրվարի 26-ից, Մուկդէնից․ «Պորտ-Արտուր բերդի պետը զեկուցանում է․ 26-ին գիշերվայ ժամը մօտ 12-ին, ծովի վրա, մեր էլեքտրական ցոլացուցիչների լոյսի ճառագայթների մէջ նկատվեցին նաւերի մարմիններ, նման այն ականանաւերին, որոնց վրա կրակ էր բացվել մարտկոցներից։ Գիշերվայ ժամը 2 և 40 րոպէին, ծով դուրս եկան մեր ականանաւերը, որոնք ժամը 4-ի մօտերը շփվեցին թշնամու հետ Լեաօտէշան փարոսից դէպի արևմուտք։ Մի քանի հարուածներից յետոյ թշնամին հեռացաւ դէպի հարաւ, Շանդունի ուղղութեամբ, իսկ մեր ականանաւերը վերադարձան Պորտ-Արտուր։ Առաւօտեան ժամը 6-ին, նորից ուղարկվեցին ականանաւերը, որոնք կէս ժամից յետոյ վերադարձան։ Լուր էր ստացվել թշնամու էսկադրայի մօտենալու մասին։ Առաւօտեան $8^1/_2$ ժամին եապօնացիները կրակ բացեցին մեր կրեյսէրների և բերդի վրա։ Թշնամին 14 նաւ ունի։ Ամբողջ հրազէնաձգութիւնը կատարվում է Լեաօտէշանի ետևից»։

ՊԷՇԱՎԷՐ։ Մայոր Մուհամմէդ-Հուսէյն խան, որ նշանակված է լինելու էմիրի եղբայր Օմար խանի մօտ, սպանված է էմիրի հրամանով այն պատճառով, որ նպաստել է Օմար խանին փախչել Կաբուլից։

ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ։ (Րէյտէրի գործ․)։ Պետական դէպարտամենտը հեռագիր է ստացել, որ եապօնական զօրքը հասել է Ցին-Խուան-Չէն և Դագուլան։

ՏԵԱՆՑԶԻՆ։ (Րէյտ․ գործ․)։ Եապօնական զօրախումբը սկսեց առաջ շարժվել Եալու գետից։ Ներկայումս գտնվում են մօտաւորապէս 70 անգլիական մղոն Նիւչժուանից հեռու 32,000 ռուսներ և գրաւում են սաստիկ ամրացրած դիրքեր Լեաօնում և Խայ-Ցինում, որտեղ սպասվում է ճակատամարտ։

ՆԱԳԱՍԱԿԻ։ (Րէյտ․ գործ․)։ Եապօնացիներից բռնված առևտրական նաւերի նաւազները, 400 հոգի, արձակված են ազատ, իսկ բռնված նաւերի 40 սպաները դեռ գտնվում են Սասեբոում։

ՇԱՆԳՀԱՅԳՈՒԱՆ (Սեփական թղթակցից)․ Կուրօպատկինի նշանակումը սաստիկ տպաւորութիւն թողեց ամբողջ Հեռաւոր-Արևելքում։

ՏՕՄՍԿ։ Իւրտա կայարանի մօտ, Իրկուտսկ գնացող պօստային գնացքը խորտակվեց։ Չորս վագօն փշրված են․ սպանված է մի կօզակ և ծանր վիրաւորված են եօթը հոգի․ թեթև՝ հինգ։

ԼՕՆԴՕՆ։ Րէյտերի գործակալութեան տեղեկութիւնների համաձայն, հնարաւորութիւն չը կայ ստանալ որ և է պաշտօնական հաղորդագրութիւն եապօնական փոխառութեան ծրագրի մասին։ Հիմք կայ ենթադրելու, որ Եապօնիան հնարաւորութիւն․ կունենայ փոխառութիւն բաց թողնել Լօնդօնում։

ՊՕՐՏ-ԱՐՏՈՒՐ (Սեփ․ թղթ․)։ Փոխ-ծովապետ Մակարօվին դիմաւորեցին ծովային պաշտօնեաները և քաղաքային խորհրդի նախագահը․ Մատուցվեցին աղուհաց և Ս․ Նիկողայոս սքանչելագործի պատկերը։ Ծովապետը շնորհակալութիւն յայտնեց և փոկզալից անցաւ «Ասկօլդ» կրեյսէրը, որի վրա հրամայեց բարձրացնել իր դրօշակը։ «Տիանցզինի Կուրիէրը» հաղորդում է, որ գիշերը կատարած փորձի ժամանակ՝ փակել Պորտ-Արտուրի նաւահանգստի մուտքը, ոչնչացան ընդամենը հինգ եապօնական բրանդէր-առևտրական նաւեր, բացի ականանաւերից։ «Новый Край» սկսել է տպագրել Կորէայի մասին ակնարկների մի շարք, որպէս զի ծանօթացնէ զօրքերի սպաներին պատերազմական ասպարէզի բեմի հետ։

ՎԼԱԴԻՎՕՍՏՕԿ։ Րէյտէրի գործակալութեան հեռագիրը մեր կրեյսէրական էսկադրայի կռւի մասին եապօնական էսկադրայի հետ, հնարովի է։

ԼՕՆԴՕՆ։ (Րէյտ․ գործ․)։ Հեռագիրը Պորտ-Արտուրից հաղորդում է, որ եապօնական նաւատորմը անցեալ գիշեր երևաց նաւահանգըստի առաջ և սկսեց ռմբակոծել բերդը ընդհատումներով մինչև առաւօտեան ժամը 8-ը։

27 փետրվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Թագաւոր Կայսրը բարեհաճեց ընդունել մայրաքաղաքի ամենօրեայ մամուլի ներկայացուցիչներին, որոնք ընտրված էին ամենահպատակային ուղերձ մատուցանելու, այն է «Новое Время» լրագրի հրատարակիչ Սուվօրինին և «Петерб. Вѣдомости» խմբագիր Ստօլիպինին։ Թագաւոր Կայսրը, լսելով ուղերձը բարեհաճեց դիմել ներկայ եղողներին հետևեալ բարձրողորմած խօսքերով․ «Շնորհակալ եմ Պետերբուրգի մամուլից ուղերձի մէջ արտայայտված գեղեցիկ զգացումների համար։ Ուշադրութեամբ հետեւելով մամուլին վերջին ժամանակներս, ես համոզվեցի, որ նա հանդիսացաւ հաւատարիմ թարգման ժամանակակից դէպքերի։ Նրա ոգեւորութիւնը եւ ժողովրդական ոգով ներշնչվելը հայթայթեցին ինձ խնկական հանոյք։ Յոյս ունեմ, որ այսուհետեւ եւս ռուս մամուլը իր կոչման արժանի կը հանդիսանայ՝ ծառայել իբրեւ արտայայտիչ մեծ երկրի զգացմունքների եւ մտքերի եւ օգուտ կը բերէ իր մեծ ազդեցութիւնից հասարակական տրամադրութեան վրա, որպէս զի մտցնէ նրա մէջ ճշմարտութիւնը եւ միայն ճշմարտութիւնը։»

Փետրվարի 26-ին, ի տէր հանգուցեալ Ալէքսանդր III կայսրի յիշատակի օրը, Պետրօպավլօվի տաճարում կատարվեց հոգեհանգիստ։ Ժամասացութեան եկան Թագաւոր Կայսրը, Թագուհի Կայսրուհիներ՝ Մարիա Ֆէօդօրօվնա և Ալէքսանդրա Ֆէօդօրօվնա և Նոցին Բարձրութիւնները։

ՎԼԱԴԻՎՕՍՏՕԿ։ Բերդի կօրէական ժողովուրդ, շարժված համակրութեամբ առ Ռուսաստանը, առաջարկեց բերդապետի տրամադրութեան տակ դնել ձրիաբար բանուորների հարկաւոր քանակութիւն բերդային կառուցումների համար։

ՊԱՐԻԶ։ Անկասկած է, որ ծովային մինիստրութեան դիւանական գրագիրը փորձ կատարեց յանձնել դօկումէնտներ եապօնական ծովային գործակալին, բայց չեն կարծում սակայն, որ նա կարողացել է իրագործել այդ դիտաւորութիւնը։

ՍՕՖԻԱ։ (Ընդդիմադիր շրջաններից), Հիմի-

փաշան ներկայացրեց Բ. Դռան հաւանութեան այն ծրագիրը. որ նա մշակել է քաղաքացիական գործակալների հետ միասին Բօլգարիայի փախստականներին վերադարձնելու մասին։

ՎԼԱԴԻՎՕՍՏՕԿ։ (Սեփական թղթակցից)։ Նագասակիից Շանգհայ եկած եւրօպացիները դրականապէս հաղորդում են, որ եապօնական նաւատորմի կրած փասները Պօրտ-Արտուրի կռիւներից յետոյ, շատ լուրջ են. բոլոր նաւաշինարանները Եապօնիայում զբաղված են փասված նաւերի նորոգմամբ։ Եապօնացիները չափազանց ոգևորված տրամադրութեան մէջ են. փողոցներով ման են գալիս ամբոխներ աղաղակներով և երաժշտութեամբ։ Կեղծ տեղեկութիւններ ժողովրդի մէջ շատ են։

ԲԵՐԼԻՆ։ Այստեղ չեն հաւատում Լօնդօնի լրագիրների այն տեղեկութեան, թէ եապօնական զօրքերը հասել են Ցին-Խուան-Զին և Դագուշան։

ՏՕԿԻՕ։ (Րէյտ. գործ.)։ Մասնաւոր տեղեկութիւնների համաձայն, եապօնացիները ռմբակոծեցին Վլադիվօստօկը փետրվարի 22-ից երեք անգամ։—Սէուլից եկած տեղեկութիւնների համաձայն, այդտեղ նորից կալանաւորված են 6 հոգի ցրուիչների հաւքարութիւնից, ռուսասիրական ինտրիգաների ամբաստանութեամբ։—Ռուս և եապօնացի պահակախմբերի մէջ ընդհարում տեղի ունեցաւ Պեհնիեանից դէպի հիւսիս. ռուսները հեռացան. փասներ չեղան ոչ մի կողմից։

ՆԻՒԶՃՈՒԱՆ (Րէյտէրի գործ.)։ Ստացվել են որոշ տեղեկութիւններ ականատեսներից, թէ փետրվարի 18-ից Ցին-Խուան-Զենում և շրջականերում ամեն բան հանգիստ է և ոչինչ յայտնի չէ եապօնացիների մօտենալու մասին։ Նորագոյն տեղեկութիւնները եապօնական զօրքերի երևման մասին Եալու գետի աջ ափի վրայ անհաւանական են թւում։—Ռուսաց զօրքերի կենտրօնացումը ռուսաց գործողական բանակի մօտ, որտեղ բոլոր զինուորականները բռնված են, ծանր կերպով է ազդում չինական ժողովրդի վրայ։ Նշանակութիւն ունեցող բոլոր կայարաններում, տեղաւորված են վագոններ մէջ ռուսական զօրքեր։

ՄՈՍԿՎԱ։ Ինդուստրիական ընկերութիւնը մտադրված է զննել Կովկասեան կայարաններն և կենտրօնական [illegible] ... [illegible] ... Ազնուականութեան մեծ [illegible] պատերազմի ընթացքում ... [illegible]

ԱՐԶԱՄԱՍ։ Մեծատուն Նիկոլա Անդրեևիչ Զվեզեվ ընծայել է Արզամասի քաղաքի պատուաւոր քաղաքացի։

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ ԹԱԴԷՈՍ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

ԻՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԶԱՄԱՄԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրոնցովի արձանի հանդէպ)

Ամենօր բացի կիրակի օրերից

ԲԺՇԿՆԵՐ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և ներքացին։

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մորթու, վեներական և վիրաբուժութիւն։

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—11—12 ժ. մանկաբարձութեան կանանց և երեխայոց հ.

Դ. Ի. ԳԶԵԼՐԵՎ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի հ.

Գ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ. երկուշ. չորեք. ուրբաթ։

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ. երեքշ. հինգշ. շաբաթ։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ն. Ն. ՌՈՍՏՈՄԲԷԿՈՎ—5—6 ժ. վիրաբուժ. մորթու և վեներական հ.

Գ. Օ. ԼԵՎԻ—6—7 ժ. ներվային (ելեկտրաբուժութիւն), ներքին և վեներական հ.

ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ՇԵՐԲԻՆԻՆԱ—7—7½ ժ. մանկաբարձութեան և կանանց հ.։

Գ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—7½—8 ժ.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—7½—8 ժ.

Վճարը 50 կ. չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (Լկօն) սենեակ և օպերացիայի համար առանձին։

Օ. Ա. ԱՌՎԱՆԻՏԱԿԻ—տանը. ծաղկահատ և բժշկական մերսումարդ. դիմել 11—1 ժ.։

Հիւանդանոցի կառավարիչ՝ Բժ. Կ. Ի.

ԲԺԻՇԿ

Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Ընդունում է մասնաւորապէս սիֆիլիս, մորթու և վեներական ախտ ունեցող հիւանդներին, ամեն օր առաւօտեան 12—2, երեկոյեան 5—6։ Վեծ Վանքի փողոց, տուն Կուզանովի, Բախչինեվի դեղատան կից։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Այս օրերս, Արտիստական ընկերութեան մեծ [illegible] կազմակերպւած [illegible] կողմից բարեգործական [illegible] գործունէութեան [illegible] յայտարարել տառանիս։ 1—1

Իմ աշխատութեամբ լոյս են տեսել հետևեալ

ԿՐՕՆԻ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԸ

Աշակերտաց համար

1. Դասատետր կրօնի	ա. տարի	. —	25
2. » »	բ. »	. —	20
3. » »	գ. »	. —	30
4. Հին-ուխտ	դ. »	. —	35
5. Նոր-ուխտ	ե. »	. —	40
6. Գործք առաքելոց	զ. »	. —	40

Ուսուցչաց համար

7. Ուղեցոյց կրօնի—հին-ուխտ (սպառ.)	— —
8. » » —Նոր-ուխտ	. 2—50
9. Ուսումն քրիստոնէական կրօնի Դ. Տ.	1—50
10. » » » ե. »	—50

Ինձ դիմողները ստանում են 1) 6 տարիների համար 25%, 2, 3, 4, 5 տարիների համար 20%, իսկ 7, 8, 9, 10 տարիների համար 35% զեղչ։

Կարելի է դիմել—1) ինձ (Коммерческое училище), 2) Центральная книжная торговля և 3) Книжный магазинъ «Гуттенбергъ».

54—100 Սահակ քահ. Սահակեանց

■ ԲԻՒԺՕ ԳԻՆԻ ■

(Vin de Bugeaud)

Տօնիքական և սննդարար—քինքի նայի և կակաօի գինի։

—

Ֆրանսիական տօնիքական գինին առողջացնում է երեխաներին, կանանց, ծերերին և բոլոր թուլացածներին։

—

Գտնվում է Ռուսաստանի դեղատներում։

—

Ծախվում է մեծ քանակութեամբ P. Zebeault et C—ie 5, rue Bourg-l'Abbé, Paris.

(2.) 2—12

ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԻ ԿՐԱԿԻՑ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԹԻՖԼԻՍԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւնը

պատիւ ունի տեղեկացնելու Ընկերութեան պ.պ. անդամներին, որ կիրակի, ներկայ տարւայ փետրվարի 29-ին, ցերեկվայ ժամը 11-ին, քաղաքային խորհրդի դահլիճում լինելու է

Ընդհանուր ժողով

քննելու և հաստատելու

1) վարչութեան 1903 թւի հաշիւը.

2) 1904 թւի ծախքերի նախահաշիւը.

3) վարչութեան և վերահսկող կօմիտէտի միացեալ նիստի որոշումներն ընկերութեան գումարները տեղաւորելու համար.

և 4) ընկերութեան վարչական անձերի ընտրութիւնները—այսինքն,

ա) Վարչութեան մի անդամի՝ նախագահի պաշտօնի համար—Պ. Ի. Ալիբէկովի փոխարէն, որը թողնում է իր պաշտօնը ժամանակը դեռ չը լրացած և վարչութեան մի անդամի՝ հերթով դուրս եկող իշխան Ի. Մ. Բեբուտովի փոխարէն։

բ) Վարչութեան անդամի մի թեկնածուի՝ հերթով դուրս եկող Ն. Ա. Գրիկուրովի փոխարէն։

գ) Վերահսկող կօմիտէտի անդամի մի թեկնածուի՝ հերթով դուրս եկող Ի. Ն. Մարկուզովի փոխարէն։

դ) Քննիչ յանձնաժողովի երկու անդամների՝ Գ. Ի. Թամամշևի և Կ. Մ. Գամազովի փոխարէն։

և ե) Քննիչ յանձնաժողովի երկու թեկնածուների՝ իշխ. Վ. Գ. Բեբուտովի և Զ. Դ. Մամուլովի փոխարէն։

Դրա հետ միասին վարչութիւնը պատիւ ունի տեղեկացնելու ապահովագրող պ.պ. անդամներին, որ

1) Ժողովին մասնակցելու հնարաւորութիւն չունեցող անձերը կարող են իրանց պատկանած ձայնի իրաւունքը հաւատարմաթղթով տալ միայն նոյն Ընկերութեան ապահովագրողներին, ոչ երբեք կողմնակի անձերի։

2) Հաւատարմաթղթերի ստորագրութիւնները պէտք է վաւերացրված լինեն Ընկերութեան վարչութեան կողմից կամ ընդունված կարգով։

3) Իգական սեռի անձերը կարող են լիազօրութիւն տալ իրանց հայրերին, ամուսիններին, որդիներին, փեսաներին և հարազատ եղբայրներին, մինչև անգամ այն դէպքում, երբ վերջիններս ընկերութեան անդամ չը լինեն։ Նոյն հիման վրա հայրերի կողմից կարող են լիազօրութիւն ստանալ և նրանց անչափահաս որդիները։

4) Հաւատարմաթղթերը պէտք է ներկայացվեն վարչութեանը ընդհանուր ժողովի նախընթաց օրվայ ժամը 12-ից ոչ ուշ։ (19, 28)

Բարձր դասակարգի կանայք ինչպէս և գեղեցկութեամբ ամենանշանաւոր դերասանուհիները հրաժարվեցին գործածել ԿՕԼԴ ԿՐԵՄ (Cold Creme), որ դառնահամ է և խղալի տեսք է տալիս դէմքին։ Դրա տեղ նրանք գործ են ածում

CREME SIMON

(Կրեմ-Սիմօն) գեղեցիկ հոտ ունեցող արտադրութիւնը, որ երբէք չի փչանում և պնդացնող ու փափկացնող յատկութիւնների հետ միասին առաւելութիւն ունի պահպանելու դէմքի գոյնի շնորհալիութիւնն ու երիտասարդական թարմութիւնը։ LA POUDRE SIMON (Պուդր Սիմօն) La savon á la Creme Simon (Օճառ Սիմօնի) ունին նոյն հոտը և լրացնում են նրա զարմանալի յատկութիւնները J SIMON 59 Faubourg St. Martin Paris. Մաս-մաս վաճառվում է վարսավիրների, պարֆիւմերների և դեղագործների մօտ։

(Метцль) 2. 2—15

Լոյս տեսաւ

Մ. ՂԱԶԱՐԵԱՆՑ

ԱՅՍՏԵՂ ԷԼ ԱՅՆՏԵՂ ԷԼ

(Մի պատկեր հայ գաղթականների կեանքից)

Մաքուր տիպ (Ս.-Պետերբուրգ «Պուշկինեան» տպարանում տպած) 56 մեծադիր երես։

Գինն է 10 կօպէկ

Դիմել՝ գրախանութ «Գուտտէնբէրգ» 4—5

Ակքերմանի հայոց եկեղեցու համար մի փորձված սպասաւոր դպիր է հարկաւոր։ Նա աւարտած պիտի լինի կամ Գէորգեան ճեմարանը, կամ թեմական որ և է դպրոց։ Եկեղեցուց ամիսը 25 րուբլի ռոճիկ, բնակարան, վառելիք, լուսաւորութիւն և ամիսը մօտ 30 րուբլի եկամուտ։ Հասցէն. Аккерманъ (Бессараб. губ.) Георгію Григорьевичу Терзи. 4—10

Հոգևոր դպրոցի

նոր աւարտներից համաձայն է ընտանիքներում պարապել հայերէնից մեծերի և փոքրերի հետ ճաշի ու բնակարանի փոխարէն։ Հասցէն «Գուտտէնբէրգ» գրախանութը։ 5—5

Լոյս տեսաւ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ԻՏԱԼԻԱՅՈՒՄ

Քսանն եւ իՆՆ պատկերներով (արտասահմանում պատրաստված)

Գինն է՝ 1 ր. 50 կ.

Դիմել՝ «Գուտտէնբէրգ» եւ «կենտրօնական» գրավաճառանոցներին, կամ հեղինակին՝ Тифлисъ, Редакція «Мурчъ» 5—10

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունելութիւնը 9—11 ժ. առաւօտը և 5—7 ժ. երեկոյեան։

Վելիամինօվսկայա փողոց, տ. Սաֆարովի, № 13. (չ. ու. կ.) 15—50

ՀՐԱՒԷՐ

Կիրակի, ամսիս 29-ին, ցերեկվայ 12 ժամին, ս. պատարագից յետոյ՝ Թանդոյեան ս. Աստուածածին եկեղեցում լինելու է ծխականների ընդհանուր ժողով, երէցփոխ պ. Խաչատուր Տէր-Մարգարեանցի 1903 թւականի երէցփոխանական հաշիւները ստուգելու և ապա նոր երէցփոխի ընտրութիւն կատարելու համար։ Ուստի սրանով յարգոյաբար յայտնում եմ նոյն եկեղեցու պ.պ. ծխականներին որոշած օրը և ժամին շնորհ բերել յիշեալ եկեղեցին ժողովին մասնակցելու։

Գործակալ բ. մասի եկեղեց. հայոց Թիֆլիսի՝

Ղևոնդ քահանայ Մամիկոնեանց

(ո. շ. կ. 2—3

ԿԱՊՍԻՒԼՆԵՐ ՄԱՏԻԿՕԻ

(Capsules au Matico)

ԳՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ. ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐԻ

Թոյլ է տրված Ռուսաստանում։

—

Աջողութեամբ գործ է ածվում հոնորէի բժշկութեան ժամանակ, երբէք չը յոգնեցնելով ստամոքսը, ինչպէս այդ լինում է, երբ գործ է ածվում Կոպայբալզամը հեղուկ ձևով։

—

Парижъ, 8, Rue Vivienne և գլխաւոր դեղատներում։

(12 և 28) 29—24

ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ գրավաճառանոցում վաճառւում են հետևեալ նոր հրատարակութիւնները՝

Բաբեանն բժշկպ., «Տնային բժշկարան», պրակ բ. 448 մեծադիր էջ, Թիֆլ. 1904 թ., գ. 1 ռ. 60 կ., ուր ծախվում է նոյն բժշկարանի պրակ ա. 182 մեծադիր էջ, պատկերազարդ, Թիֆլ. 1903 թ.. գ. 1 ր.։

Պալասանեան Ստ., Պատմութիւն հայոց, սկզբից մինչև մեր օրերը, գ. տիպ, Թիֆլ. 1903 թ. գ. 1 ռ. 50 կ.։

Ս. էջմիածին, 305—1903, պատկերազարդ նկարագրութիւն, Վենետիկ, 1903 թ. գ. 1 ր.։

Դիմել՝ Въ Тифлисъ, въ Центральную Книжную Торговлю. (շ. 1 ա.) 7—10

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ

ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունելութիւն ամեն օր.

Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12

Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7

Վելիամինօվսկայա փ. № 16, տուն Եղիազարեանի։

25—100

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Գր. Տէր-Գրիգորեանց

Վերադարձաւ արտասահմանից և նորից ընդունում է հիւանդներին—ներքին (մասնաւորապէս կրծքի) և երեխայոց հիւանդութիւններ. 154. Միքայէլեան պրօսպէկտ, տէլէֆօն 825. (ամեն օ.) 9—15

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ «ՄՈՒՐՃ» ԱՄՍԱԳՐԻ № 2 ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1) Լռութիւնը. (շարունակ.) վէպ Ա. Ահարոնեանի, 2) Գարնան խոհեր, ոտան. Յովհաննէս Յովհաննիսեանի, 3) Զալըմ տղան, (շարունակ.) դրամա 5 ար. Թլկատի, 4) Էլեգիա, ոտան. Գր. Անտիեանի, 5) Երուսաղէմի վանքին շուրջը, (վերջ) յօդ. Գաղթականի, 6) Կեանքի տեսիլը, (վերջ) պօէմա Դերենիկ Դեմիրչեանի, 7) Ճապօնական բանաստեղծութիւնը. թարգմ. ֆրան., 8) Ս. Նազարեանի նամակները Խ. Աբովեանին, 9) Հ, Մանուէլ Վ. Քաջունի, 10) Կովկասի Ասորիների մասին յօդ. Մ-Խան Քարամի, 11) Լուսի, պատմ. Մ. Պետրոսեանի, 12) Կովկասի Թուրք մամուլը, յօդ. Տիգրանի 13) Մէկը Զեղաւ... ոտան. Աւ. Իսահակեանի, 14) Թ. Մոմզէնի մահուան առիթով, (շարունակ.) Ա. Ահարոնեանի, 15) Գիւղատնտեսութեան գիտական հիմքերը, ազրոնոմ Եր. Սար.-ի, 16) Շվէյցարական գիւղը, Կուրբաթ-Հարունի, 17) Վրաց կեանքից և գրականութիւնից.—Տ. Փիրումեանի, 18) Քննադատութիւն և մատենախօսութիւն, 19) Նոր ստացուած գրքեր։

20) Գեղարուեստի աշխարհից.—Կովկասեան նկարիչների ցուցահանդէսը Թիֆլիսում։—Մեր հասարակութեան անտարբերութիւնը դէպի գեղարուեստի այդ ճիւղը։—Այդ երևոյթի մի քանի պատճառները.—Կովկասեան ազգերից որոնք են տալիս նկարիչներ։—Պատկերահանդէսում մեր հաւանած պատկերները։ Լ. Ս.։

21) Ներքին տեսութիւն.—Բարձրագոյն մանիֆեստ։—Կառավարչական հաղորդագրութիւն։—Ռուս-ճապոնական պատերազմը։—Ամենայն հայոց կաթողիկոսի կարգադրութիւնը։—Բագուի դէպքը։—Դատաստանական վճիռներ Կարսում։—Սաստկացրած պահպանութիւն Ախալցխայի, Ախալքալաքի և Բօրչալուի գաւառներում։—† Միխայլովսկիյ, Չիչերին, Մարկովնիկով, Վանովսկիյ։—Գրիբօեդովի մահուան 75-ամեակը։—Ռունեբերգի ծնընդեան հարիւրամեակը։—Ժող. լուս. մինիստր Զենգերի հրաժարեցումն իր պաշտօնից։—Կարգադրութիւններ մամուլի վերաբերեալ։ Լ. Ս.

22) Արտաքին տեսութիւն.—Մինչև պատերազմական գործողութիւնների սկսելը ճապոնական դեսպան Կուրինօի յայտագիրը։—Պատերազմական գործողութիւնների սկիզբը Պորտ-Արտուրում և Չեմուլպօում։—Միկադօի մանիֆեստը։—Պատերազմական գործողութիւնների յանկարծակիութեան մասին ճապոնական բացատրութիւնը։—Եւրոպական պետութիւնների չէզոքութիւնը և ճապոնական կառավարութեան յայտարարը չինական չէզոքութեան մասին։—Կոմս Լամզդորֆի փետրուարի 9-ից շրջաբերականը արտասահմանեան ռուսաց դեսպաններին՝ Ճապոնիայի կողմից Կորէայի չէզոքութեան խախտման մասին։—Ճապոնա-կորէական պայմանագիրը։—Ամերիկական առաջարկը Չինաստանի չէզոքութեան մասին։—Սլաւոնական հաւակրանքը։ Լ. Ս. Կանտի մահուան հարիւրամեակը։—Այվատեան արքեպ. այցը Հնդկահայերին։—Ատրպատականի հայոց առաջնորդի հրաժարականը։—«Նոր-Ջուղայի լրաբեր» թերթը։

23) Պարբերական հրատարակութիւններ, 24) Յաւելուած, Ջէյմս Մորիէր՝ «Հաջի Բաբայի արկածները Պարսկաստանում», վէպ պարսկական կեանքից, թարգմ. անգլիերէնից Մ. Կ. 33—64

Дозволено Цензурою. Тифлисъ, 27-го февраля 1904 г. Տպարան «ՀԵՐՄԷՍ» Типографія «ГЕРМЕСЪ» С. Назарянцъ, Мих. пр. № 81.